



EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 8.7.2025
COM(2025) 382 final

POROČILO KOMISIJE

**o vmesni oceni Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce
(ESPG) za obdobje 2021–2027**

{SWD(2025) 180 final}

Ozadje

Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji (ESPG) je bil ustanovljen v obdobju 2007–2013, da bi se izrazila solidarnost in zagotovila podpora delavcem, ki so postali presežni zaradi velikih strukturnih sprememb v svetovnih trgovinskih tokovih kot posledice globalizacije. Področje uporabe prvotne uredbe¹ je bilo leta 2009 razširjeno², da bi vključevalo odpuščanja zaradi svetovne finančne in gospodarske krize. Za obdobje 2014–2020 je bilo področje uporabe še dodatno razširjeno³, da bi vključevalo presežne delavce zaradi morebitne nove svetovne finančne in gospodarske krize. V obdobju 2014–2020 se je iz ESPG sofinanciralo do 60 %⁴ ukrepov, ki jih države članice izvajajo za pomoč presežnim delavcem pri hitrem ponovnem vključevanju na trg dela. Da bi obravnavala vpliv pandemije COVID-19, je Komisija določila načrt za oživitev gospodarstva⁵, ki je vključeval ESPG kot orodje za uporabo v izrednih razmerah za pomoč osebam, ki so izgubile zaposlitev zaradi svetovne finančne in gospodarske krize. Evropski instrument za začasno podporo za ublažitev tveganj za brezposelnost v izrednih razmerah (SURE)⁶ je bil uporabljen do konca leta 2022, da bi zagotovil znatna finančna sredstva za odpravljanje negativnih gospodarskih in družbenih posledic pandemije COVID-19.

Za obdobje 2021–2027⁷ je bil sklad preimenovan v Evropski sklad za prilagoditev globalizaciji za presežne delavce (ESPG). Uvedene so bile **večje spremembe**⁸, kot so razširitev obsega upravičenosti do podpore za presežne delavce ne glede na vzrok prestrukturiranja, znižanje praga s 500 na 200 presežnih delavcev, poenostavitve in pospešitev postopkov ter usklajitev stopnje sofinanciranja z Evropskim socialnim skladom plus (ESS+)⁹. Komisija je 1. aprila 2025 vložila predlog spremembe uredbe o ESPG¹⁰, da se zajamejo tudi delavci, ki so izpostavljeni neposrednemu tveganju izgube delovnega mesta v podjetjih v postopku prestrukturiranja. Ta predlog spremembe je na kratko predstavljen na koncu tega dokumenta.

Obseg vmesne ocene

Komisija je v skladu s členom 22 uredbe o ESPG izvedla vmesno oceno, da bi ocenila, kako in v kolikšni meri je ESPG na dobri poti, da doseže svoje cilje v obdobju 2021–2027. V oceni so bile ocenjene uspešnost, učinkovitost, skladnost, ustreznost in dodana vrednost ESPG za EU. Vključena so tudi omejena spoznanja glede izvajanja in zasnove ESPG.

Ocena je osredotočena na spremembe, uvedene za obdobje 2021–2027, da se oceni, v kolikšni meri so te spremembe privedle do predvidenih rezultatov. Ker je bilo črpanje sredstev iz sklada razmeroma majhno in so bili razpoložljivi dokazi omejeni¹¹, so bili v oceni proučeni tudi razlogi za nizko stopnjo črpanja sredstev iz ESPG kljub poenostavljenim pravilom za vloge, ki so bila uvedena z uredbo o ESPG za obdobje 2021–2027. Namen je ugotoviti, ali ESPG v skladu z

¹ Uredba (ES) št. 1927/2006 (UL L 406, 30.12.2006, str. 1).

² Uredba (ES) št. 546/2009 (UL L 167, 29.6.2009, str. 26).

³ Uredba (EU) št. 1309/2013 (UL L 347, 20.12.2013, str. 855) (v nadaljnjem besedilu: uredba o ESPG).

⁴ V obdobjih 2007–2009 in 2012–2013 je znašala stopnja sofinanciranja ESPG 50 %, v obdobjih 2009–2011 in 2014–2020 pa se je zvišala na 60 % (glej Prilogo 6 k priloženemu delovnemu dokumentu služb Komisije).

⁵ Glej sporočilo Proračun EU kot gonilo načrta okrevanja za Evropo z dne 27. maja 2020.

⁶ Uredba Sveta (EU) 2020/672 z dne 19. maja 2020 (UL L 159, 20.5.2020, str. 1).

⁷ Uredba (EU) 2021/691 (UL L 153, 3.5.2021, str. 48).

⁸ Spremembe so bile uvedene predvsem na podlagi [ocene učinka, priložene predlogu uredbe o ESPG za obdobje 2021–2027](#), [naknadne ocene ESPG za obdobje 2014–2020](#) ter prejšnjih ocen in poročil o ESPG, kot so [naknadna ocena ESPG za obdobje 2007–2013](#), [posebno poročilo Evropskega računskega sodišča št. 7 \(2013\) o ESPG in ocena izvajanja ESPG na evropski ravni za obdobje 2007–2014, ki jo je pripravil Evropski parlament](#).

⁹ Stopnja sofinanciranja iz ESPG je usklajena z najvišjo stopnjo sofinanciranja iz ESS+ v zadevni državi članici, pri čemer je najnižja stopnja 60-odstotna.

¹⁰ [COM\(2025\) 140 final](#).

¹¹ Rezultati prvih sedmih primerov ESPG so bili na voljo šele v drugi polovici leta 2024.

veljavnimi pravili še naprej uspešno podpira delavce, na katere vplivajo svetovne gospodarske spremembe, s čimer je usklajen s splošnimi cilji socialne politike EU.

Kljub prizadevanjem Komisije za čim širšo oceno in čim širše posvetovanje je treba rezultate ocene zaradi omejenih razpoložljivih podatkov presojati previdno. Ker je bila vmesna ocena ESPG opravljena zgodaj, je bila razpoložljivost informacij, dokazov in izkušenj iz sedanjega obdobja zgolj omejena. Izboljšanje gospodarstva je bilo razlog za manjše število vlog za sredstva ESPG, kar je privedlo do omejenih podatkov, ki so bili na voljo v tej fazi. Drugi izzivi, do katerih je prišlo pri oceni, so bili pomanjkanje kazalnikov uspešnosti, omejena ustreznost primerjava s podatki iz prvega programskega obdobja in omejena sredstva za to oceno.

Ocena temelji na posvetovanju z deležniki, ciljno usmerjenih razgovorih ter posvetovanjih z nacionalnimi deležniki in deležniki EU, vključenimi v izvajanje ESPG.

Ocena zajema 18 primerov ESPG (tj. odobrenih vlog), prejetih med začetkom veljavnosti uredbe o ESPG 3. maja 2021 in 31. decembrom 2024. Od teh je enajst vlog obravnavanih brez analize rezultatov, ki bodo na voljo šele med letoma 2025 in 2027, saj primeri še potekajo. Primeri, ki zadevajo sedem držav članic (Belgijo, Dansko, Francijo, Nemčijo, Grčijo, Italijo in Španijo), zajemajo 13 gospodarskih sektorjev, zlasti avtomobilsko industrijo, skladiščenje in podporne dejavnosti za prevoz, trgovino na debelo, zračni promet in osnovne kovine.

Majhno število vlog v obdobju 2021–2024 je mogoče pojasniti z več razlogi. Eden od razlogov, ki je bil poudarjen v prejšnjih ocenah, je, da je bilo število vlog za sredstva ESPG vedno ciklično ter povezano s splošnim trendom zaposlovanja in gospodarsko stvarnostjo v državah članicah. Zaradi pandemije COVID-19 se je leta 2021 po vsej Evropi povečalo število zaprtih podjetij in izgubljenih delovnih mest. Vendar so se evropska gospodarstva uspešno spopadla s krizo, delno zaradi shem skrajšanega delovnega časa, vzpostavljenih na ravni EU in nacionalni ravni. Posledično je bilo manj obsežnih prestrukturiranj, države članice pa so bile bolje pripravljene na obvladovanje velikih prestrukturiranj.

Vendar od leta 2024 Eurofoundov Evropski center za spremljanje prestrukturiranja¹² kaže, da se je število prestrukturiranj z izgubo 200 ali več delovnih mest med letoma 2023 in 2024 močno povečalo za 50 % in doseglo najvišjo raven v obdobju 2021–2024¹³. Poleg tega je leta 2024 skupno število izgubljenih delovnih mest prvič po letu 2020 preseglo število delovnih mest, ustvarjenih med velikimi prestrukturiranj, zlasti v najbolj prizadetih sektorjih proizvodnje, prevoza/skladiščenja in maloprodaje¹⁴. To kaže na gospodarsko recesijo, zaradi katere bi lahko bilo z nekolikšnim časovnim zamikom (odvisno od trajanja in obsega prestrukturiranja) v prihodnosti prejetih več vlog za sredstva ESPG.

Vmesna ocena je predstavljena kot delovni dokument služb Komisije. Delovni dokument služb Komisije je pripravil Generalni direktorat Komisije za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje na podlagi teoretičnih in terenskih raziskav, povratnih informacij deležnikov, analize vlog za sredstva ESPG in končnih poročil, ki so jih predložile države članice. Drugi viri

¹² Eurofoundov Evropski center za spremljanje prestrukturiranja je najobsežnejši vir podatkov, ki beleži vse napovedi odpustov v določenem letu. Napovedi prestrukturiranja se v Eurofoundovem Evropskem centru za spremljanje prestrukturiranja beležijo na podlagi pregleda glavnih medijskih virov v vsaki državi članici. [Evropski center za spremljanje prestrukturiranja](#) | [Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer](#).

¹³ Leta 2024 je bilo v EU zabeleženih 309 prestrukturiranj, pri katerih je bilo izgubljenih 200 ali več delovnih mest, v primerjavi z 205 leta 2023.

¹⁴ [Evropski center za spremljanje prestrukturiranja](#) | [Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer](#). Na primer, Eurofoundov Evropski center za spremljanje prestrukturiranja je zabeležil, da je bilo leta 2024 v EU27 izgubljenih 39 706 delovnih mest, medtem ko je bilo v sektorju proizvodnje avtomobilov ustvarjenih le 5 727 delovnih mest (vključno s sektorji NACE: C27.1, 29.1, 29.2, 29.3, 30.3, 30.9, 74.9).

so vključevali prejšnja poročila in ocene ESPG ter rezultate posvetovalnih dejavnosti z ustreznimi deležniki ESPG iz vseh držav članic. Dodatni dokazi so bili zbrani in analizirani na podlagi izkušenj več uslužbencev Komisije pri upravljanju ESPG in notranje podatkovne zbirke Komisije o ESPG, ki vsebuje podatke o vseh primerih ESPG med letoma 2007 in 2024. Rezultati te ocene prinašajo spoznanja za izvajanje ESPG.

S temi rezultati se seznanijo institucije in organi EU ter socialni partnerji¹⁵.

Glavne ugotovitve po posameznih merilih ocenjevanja

Pomoč iz ESPG se vedno ponudi retroaktivno, po odpuščanju presežnih delavcev. Pomoč se poleg ukrepov držav članic na nacionalni, regionalni in lokalni ravni zagotovi le, če so javni zavodi za zaposlovanje zaradi nenadnih postopkov masovnega odpuščanja pod izjemnim pritiskom in če se država članica odloči, da bo zaprosila za sredstva iz ESPG.

ESPG zagotavlja ciljno usmerjeno, prilagojeno in individualizirano podporo upravičencem tako¹⁶, da jih postavlja v ugodnejši položaj kot osebe, ki niso prejele podpore iz ESPG za ponovni vstop na trg dela¹⁷. Ukrepi ESPG ustrezajo individualnim potrebam in željam upravičencev. Z ESPG se **odpravljajo ovire za udeležbo in zagotavlja, da so **vsí upravičenci obravnavani enako¹⁸**, hkrati pa je poudarek na ranljivih skupinah, kot so prikrajšani upravičenci, vključno z mladimi in starejšimi brezposelnimi ter osebami, ki jih grozi revščina. ESPG ljudem omogoča, da nadgradijo svoje znanje in spretnosti ali izkoristijo druge ustrezne ukrepe (npr. pomoč za mobilnost, otroške dodatke ali oskrbo starejših).).**

ESPG državam članicam omogoča, da preizkušajo inovativne aktivne ukrepe na trgu dela, ki običajno morda niso na voljo presežnim delavcem. Če so se inovativni **ukrepi** izkazali za **uspešne**, so jih **države članice**, kot so Belgija, Nemčija in Španija¹⁹, naknadno **vključile v svoje standardne ukrepe pomoči**.

Uspešnost ESPG

Merilo uspešnosti ocenjuje, kako uspešen je bil ESPG pri doseganju svojega cilja na ravni instrumenta in tudi na ravni primerov. Cilj ESPG je (i) izkazati solidarnost z delavci, ki so postali presežni, ter (ii) za vsak primer ESPG zagotoviti, da kar največ upravičencev čim prej najde trajnostno zaposlitev. Rezultati te ocene so predstavljeni v nadaljevanju.

Zaradi **razširjenega področja uporabe, spremenjenih meril za pomoč, poenostavljenih postopkov prijave** (odprava potrebe po dokazovanju povezave z vzrokom presežnih delovnih

¹⁵ V skladu s členom 22(2) uredbe o ESPG.

¹⁶ Glede na sedem raziskav med upravičenci ESPG se je 62 % anketirancev (od skupaj 645 odgovorov) strinjalo, da je ESPG prilagojen njihovim potrebam.

¹⁷ *Study supporting the ex post evaluation of the European Globalisation Adjustment Fund (2014-2020)* (Študija v podporo naknadni oceni Evropskega sklada za prilagoditev globalizaciji (2014–2020)), str. 13, <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/ceb95383-a24f-11eb-b85c-01aa75ed71a1>.

¹⁸ V Španiji je posebna pozornost namenjena tudi dostopnosti na vseh mestih, povezanih z izvajanjem projektnih dejavnosti (ukrepi informiranja, ozaveščanje itd.), da bi se dosegla enakopravna udeležba invalidov. Belgija vključuje ukrepe, ki ponujajo finančne spodbude vsakemu delodajalcu v sektorju socialnega gospodarstva, ki bo zaposlil delavca, starega več kot 50 let. Še en primer iz Belgije je, da se osebami, ki jim grozi revščina, nudijo skupne informacije o davčnih učinkih spremembe statusa iz delavca v brezposelnega, pa tudi o preprečevanju prezadolženosti. Belgija in Španija poskušata odpraviti spolne stereotipe s finančnimi spodbudami za ženske, ki sodelujejo v programih usposabljanja ali zasedajo delovna mesta, ki jih običajno izvajajo ali opravljajo moški.

¹⁹ V Belgiji, na Danskem, v Nemčiji, Grčiji, Italiji in Španiji. V Belgiji primeri v Flandriji vključujejo organizacijo zaposlitvenih sejmov za pomoč presežnim delavcem pri iskanju nove zaposlitve, medtem ko so bile v Valoniji upravičencem zagotovljene spodbude za udeležbo na digitalnih usposabljanjih. V Nemčiji so upravičenci, ki so zaključili digitalna usposabljanja, prejeli tudi tablični računalnik. V Španiji so bili primeri ESPG uporabljeni kot referenčna točka pri oblikovanju drugih projektov za iskanje zaposlitve in lokalnih pobud za zaposlovanje.

mest) in **krajših postopkovnih rokov** za Komisijo in tudi države članice je **ESPG postal pravičnejši, bolj vključujoč in lažje dostopen**. Poleg tega je **uskladitev stopnje sofinanciranja iz ESPG s stopnjo financiranja iz ESS+** (ob ohranitvi najnižje stopnje 60 %) veljala za spodbuden dejavnik, da se zaprosi za finančni prispevek iz ESPG.

ESPG podpira vse upravičence na bolj prilagojen in intenzivnejši način kot nacionalni ukrepi in drugi instrumenti EU. Prožnost ESPG v smislu vrste ukrepov je zelo cenjena. Nekatere države članice želijo za pomoč²⁰, kot so nadomestilo za iskanje zaposlitve, dodatek za usposabljanje, dnevnice in pomoč za mobilnost, uporabiti višji odstotek od 35 %.

Ukrepi ESPG spodbujajo nacionalne ukrepe, saj so vedno **ponujeni poleg** nacionalnih ukrepov. Ugotovitve iz prejšnjih ocen in povratne informacije upravičencev potrjujejo, da ponujena pomoč sicer ne bi bila na voljo. To je jasen znak, da ukrepi ESPG dopolnjujejo in nadgrajujejo to, kar je na voljo na nacionalni ravni.

Vključenost socialnih partnerjev in podjetij, ki odpuščajo delavce, **je pozitivno vplivala na uspešnost primerov ESPG**, saj je prispevala k boljšemu oblikovanju in izvajanju ukrepov. Njihova vključenost v Franciji in Španiji je upravičence včasih tudi vodila k hitremu iskanju nove zaposlitve.

Povratne informacije iz raziskav, usmerjenih v upravičence, kažejo, da se je **splošna ozaveščenost** o Evropskem skladu za prilagoditev globalizaciji v primerjavi s prejšnjimi obdobji **izboljšala**, čeprav so še vedno možne izboljšave. Spodbujanje uporabe ESPG s strani Komisije se je v več primerih štelo za prednost za upravičence. V nekaterih državah članicah (zlasti BE, CY, DE, EE, ES, IT, FI, HR, HU, IE, LT, LV, PT, SE) je ozaveščenost o ESPG večja, saj so organizacije delavcev, izvajalski organi, oblikovalci politik in socialni partnerji sodelovali pri izvajanju nekaterih ukrepov. V drugih državah članicah (zlasti FR, CZ, MT, PL, SI, PL, RO, SE) vsi zadevni deležniki, vključno z upravičenci, niso bili seznanjeni z ESPG in njegovimi morebitnimi koristmi, kar lahko ovira njegovo uspešnost. Med delavci in njihovimi predstavniškimi organizacijami na ravni EU in nacionalni ravni obstajajo možnosti za izboljšanje komunikacije in ozaveščenosti o ESPG. Približno 80 % anketirancev v anketi med upravičenci je vedelo, da so bila sredstva, ki so jih prejeli, sofinancirana iz ESPG/EU, 20 % pa ne.

Ovire za uspešnost ESPG ponovno potrjujejo ugotovitve prejšnjih ocen, ki vključujejo (neprednostni seznam): (a) dolgotrajen in zapleten postopek odločanja na ravni EU (v povprečju 5,5 meseca, kar je izboljšanje v primerjavi s 7,2 meseca v obdobju 2014–2020), (b) zapoznel začetek izvajanja, (c) nacionalne upravne postopke v državah članicah, (d) težave pri vodenju primerov na nacionalni/regionalni ravni in pomanjkanje izkušenj držav članic pri uporabi ESPG, (e) vprašanja, povezana s starostjo upravičencev (npr. starejši, ki potrebujejo posebno intenzivno usposabljanje), (f) težave pri navezovanju stikov z odpuščenimi delavci in njihovem aktiviranju (včasih zaradi težav pri pridobivanju njihovih kontaktnih podatkov zaradi omejitev varstva podatkov), (g) nizko pripravljenost delavcev za mobilnost in spremembe, (h) težave in zamude pri oblikovanju in izvajanju ukrepov ESPG, (i) pomanjkanje ozaveščenosti o ESPG v nekaterih državah članicah ter (j) institucionalne težave pri upravljanju dodatnih sredstev, vključno z drugimi instrumenti, kot so ESS+, Sklad za pravični prehod (SPP) ter mehanizem za okrevanje in odpornost (RRF).

²⁰ Tako kot v obdobju 2014–2020 je sofinanciranje pomoči še naprej omejeno na 35 % skupnega svežnja prilagojenih ukrepov, da se zagotovi sorazmerna pomoč, in v skladu z ugotovitvami revizije ESPG za obdobje 2007–2013 ([Evropsko računsko sodišče \(2013\), str. 28](#)). Taka pomoč se lahko sofinancira le, če je pogojena z aktivnim sodelovanjem v ukrepih ESPG.

Poleg ponovne vključitve na trg dela je ESPG zagotovil **dolgoročne učinke na splošno zaposljivost upravičencev**, na primer s pridobivanjem novih spretnosti ter kvalifikacij. Ti učinki vključujejo zagotavljanje digitalnih spretnosti ter okoljskih/zelenih spretnosti upravičencem, večje samozavesti, občutka boljše usposobljenosti za delo, občutka, spodbudo k odpravljanju spolne pristranskosti pri izbiri zaposlitve, in širjenje njihovih socialnih mrež zaradi sodelovanja v ukrepih ESPG. Ti mehki rezultati so zlahka vidni v raziskavi med upravičenci za posamezni primer ESPG, ki ponuja kakovostnejši pristop k ocenjevanju uspešnosti. Po vključitvi posebnih skupnih kazalnikov in raziskave med upravičenci za posamezni primer ESPG v uredbo o ESPG za obdobje 2021–2027 sta bili ugotovljeni **boljši ureditvi zbiranja in sporočanja podatkov**. Ker pa se določitev ciljev za posamezne primere v fazi vložitve vloge trenutno ne zahteva, uspešnosti posameznega primera ni mogoče oceniti. Vendar predlog Komisije o določitvi ciljev za posamezne primere in vključitvi poročanja glede na vrsto zaposlitve ni bil vključen v končni dogovor med Evropskim parlamentom in Svetom o uredbi o ESPG za obdobje 2021–2027. Na splošno se je **spremljanje uspešnosti ESPG v obdobju 2021–2024 izboljšalo**.

Na splošno je ESPG **uspešen in je dosegel svoj cilj** solidarnosti s presežnimi delavci in samozaposlenimi, ki so prenehali opravljati dejavnost zaradi prestrukturiranja, pri čemer se jih podpira pri iskanju trajnostne zaposlitve ali ustanavljanju lastnega podjetja. Povprečna **stopnja ponovne vključitve** presežnih delavcev na trg dela je znašala približno **50 %** za sedem zaključenih primerov, kar je slabše kot v prejšnjem programskem obdobju (60 % za 46 primerov). Te rezultate je treba zaradi majhne velikosti vzorca v obdobju 2021–2024 obravnavati previdno. Ta stopnja je odvisna od posebnosti primera in zunanjih dejavnikov (kot so razmere na trgu dela, posebni sektorji dejavnosti) ter osebnih razlogov upravičencev. **Dolgoročno se stopnje ponovne vključitve v večini primerov²¹ izboljšajo**.

Učinkovitost ESPG

Z merilom učinkovitosti se analizira, v kolikšni meri so bili stroški, povezani z izvajanjem ESPG, upravičeni glede na rezultate (analiza stroškov in koristi)²². To je bilo izvedeno z analizo sredstev, uporabljenih za doseganje rezultatov, in postopka odločanja. Analizirajo se tudi morebitne neučinkovitosti ali nepotrebna bremena na ravni primera ali instrumenta.

Ukrepe, ki jih zajema ESPG, že po naravi ni mogoče programirati, ker so dogodki prestrukturiranja, ki so povzročili odpuščanja, nepričakovani. Zato ni mogoče vnaprej določiti, koliko množičnih odpuščanj se bo zgodilo v določenem letu in kakšen bo profil upravičencev. Prav tako je težko natančno oceniti točno število ljudi, ki se bodo prijavili za ukrepe ESPG, vrsto in trajanje potrebnih ukrepov ter znesek načrtovanega proračuna za sveženj prilagojenih storitev, ki bo porabljen, ko države članice pripravijo svojo vlogo za podporo iz ESPG.

S skrajšanjem postopkov za sprejetje posameznih vlog za Komisijo in države članice se je **izboljšala učinkovitost ESPG**. **Skupni čas za postopke na ravni EU v obdobju 2021–2024 je v povprečju znašal 5,5 meseca**, kar pomeni zmanjšanje v primerjavi s 7,2 meseca v

²¹ V vseh sedmih primerih ESPG iz leta 2021, v katerih so bile izvedene raziskave med upravičenci, so povratne informacije, prejete od upravičencev, pokazale, da se je ponovna vključitev na trg dela po sodelovanju v zadnjem ukrepu ESPG dolgoročno izboljšala bolj kot kratkoročno. Enako ugotovitev je vsebovala tudi pretekla ocena ESPG.

²² Pri stroškovni učinkovitosti ESPG se upošteva, v kolikšni meri so nastali stroški sorazmerni z rezultati (opredeljenimi kot število upravičencev, ki so prejeli pomoč, število ponovno vključenih upravičencev na trg dela, odstotek upravičencev, ki se izobražujejo ali usposablajo in ki so pridobili kvalifikacijo, ter dolgoročni učinki na splošno zaposljivost upravičencev) in ali bi jih bilo mogoče doseči z manj sredstvi (stopnja črpanja) in/ali v krajšem obdobju. Pri analizi pojma časa so bili analizirani naslednji vidiki: časovni okvir in trajanje obravnave vlog, časovni okvir in trajanje ukrepov za ponovno zaposlitev.

obdobju 2014–2020²³. Kljub temu 16 držav članic **še vedno meni**, da je postopek odločanja na ravni EU **dolgotrajen in/ali zapleten**²⁴. Nekatere države članice²⁵ menijo, da je dolgotrajen postopek **edina ovira pri vložitvi vloge** za podporo iz ESPG. Tako dolgotrajen postopek povzroča zamude pri izvajanju projektov, vendar ugotovitve kažejo, da so v nekaterih primerih postopki na nacionalni/regionalni ravni večja ovira za učinkovitost.

V skladu s posvetovanji z deležniki na ravni posameznega primera **se šteje, da so zneski, ki so na voljo za ukrepe, zadostni**. Večina anketirancev v pisnem posvetovanju Komisije je menila, da istih rezultatov ne bi bilo mogoče doseči z manj sredstvi ali v krajšem času.

Stopnja črpanja (odstotek porabe dodeljene pomoči) se prouči pri analizi uporabljenih sredstev za vsak primer posebej. Vendar ne izraža stroškovne učinkovitosti na ravni primera. Poleg tega nima posebnega cilja za posamezne primere in se ne more šteti za kazalnik uspešnosti ali kazalnik uspeha primera. Tako kot v prejšnjih programskih obdobjih se v večini primerov ESPG porabi le del sredstev, ki so jim bila dodeljena. V obdobju 2021–2024 je bil dosežen napredek pri stopnjah črpanja sofinanciranja iz ESPG. V sedmih primerih iz obdobja 2021–2024 je **povprečna stopnja črpanja znašala 63 % (za sedem primerov ESPG)**, kar pomeni **izboljšanje** v primerjavi s prejšnjimi obdobji (55-odstotno povprečje za 73 primerov v obdobju 2007–2013 in 59-odstotno povprečje za 46 primerov v obdobju 2014–2020)²⁶, kar do neke mere kaže na boljšo uporabo dodeljenih sredstev.

Na ravni držav članic je po primerjavi skupnega zneska, porabljenega iz ESPG za posamezen primer, s številom upravičencev, ki so prejeli pomoč, opaziti splošen trend, da je več upravičencev prejelo pomoč v primerih, ki so prejeli več sredstev iz ESPG. Za večje število upravičencev je potrebnih več finančnih sredstev. Vendar to velja, kadar upravičenci potrebujejo intenzivnejše ali kompleksnejše in dražje usposabljanje. Na splošno ni bilo mogoče sprejeti smiselnih zaključkov o stroškovni učinkovitosti na upravičenca, ker se sredstva, porabljenega za posamezen primer, in število upravičencev, ki so prejeli pomoč in se posledično ponovno vključili na trg dela, znatno razlikujejo glede na posamezen primer, sektor in državo članico. Stroški so v veliki meri odvisni od nacionalnih in regionalnih posebnosti ter narave ponujenih ukrepov in ozadja upravičencev.

Prerazporeditev sredstev med ukrepi na podlagi potreb, ki so se pojavile v obdobju izvajanja, je bila še naprej mogoča, tako kot v prejšnjih programskih obdobjih. Vendar morajo države članice o prerazporeditvah nad 20 % obvestiti Komisijo. Do takih prerazporeditev je prišlo v 22 % primerov (4 od 18)²⁷, medtem ko se je v obdobju 2014–2020 to zgodilo v približno 10 % primerov (5 od 46).

Skladnost ESPG

²³ Od datuma vložitve vloge do datuma plačila.

²⁴ AT, CY, CZ, DE, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, PL, PT, SE, SI (glede na pisno raziskavo, ki jo je Komisija izvedla novembra 2024 za države članice, ki niso vložile vloge za sredstva ESPG v obdobju 2021–2024).

²⁵ AT, CY, FI, HR.

²⁶ Naknadna ocena ESPG za obdobje 2014–2020 (SWD(2021) 381 final z dne 13. decembra 2021, str. 37).

²⁷ Italija je za EGF/2021/002 IT/Air Italy in EGF/2021/003 IT/Porto Canale zahtevala več prerazporeditev proračunskih sredstev. Za Air Italy sta bila povečana dva ukrepa za zagotovitev večjega povračila stroškov mobilnosti ter prispevkov za stroške nastanitve in potne stroške med usposabljanjem. Poleg tega so bile vrstice za tehnično pomoč prilagojene, da bi se znesek, ki ni bil porabljen za pripravljalne ukrepe, uporabil za dopolnitev dejavnosti upravljanja in nadzora. Za Porto Canale je bila zahtevana prerazporeditev proračunskih sredstev, da bi se zagotovila večja podpora za usposabljanje. Za EGF/2021/006 ES/Cataluña automotive je bil dodan dodaten ukrep: spodbuda za udeležbo, ponujena delavcem za spodbujanje udeležbe delavcev. Sredstva za ta ukrep izhajajo iz spodbude za ponovno zaposlovanje. Za EGF/2022/003 ES/Alu Ibérica je bila zahtevana prerazporeditev, da bi se ponudilo več pomoči pri iskanju zaposlitve in tečajev usposabljanja.

ESPG je skladen z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami ter zagotavlja zadostno prožnost za dopolnitev in/ali dodajanje ukrepov na trgu dela, ki jih države članice zagotavljajo na nacionalni ravni. V nekaterih primerih je bila pomoč v okviru ESPG del širšega okvira politike, namenjenega zmanjšanju posledic množičnega odpuščanja v regiji, s čimer se je zagotovila skladnost med dejavnostmi, ki jih izvajajo drugi regionalni in lokalni deležniki, ter povečala trajnost rezultatov ESPG²⁸.

Na ravni primerov ni bilo ugotovljenih prekrivanj z drugimi sredstvi EU ali nacionalnimi sredstvi. Ugotovljeno je bilo, da se ESPG in ESS+ močno dopolnjujeta. Dopolnjevanje se zagotavlja zlasti z usklajevanjem med skladi na nacionalni ravni. Obstajajo možnosti za boljšo uskladitev ESPG in ESS+ v smislu razpoložljivosti, saj se nekatere države članice odločijo za financiranje ukrepov, podobnih ESPG, z uporabo ESS+, SPP in mehanizma za okrevanje in odpornost, ker so ti instrumenti že na voljo in zagotavljajo večjo prožnost za hitro prerazporeditev zneskov.

Nova zahteva, da države članice v vsaki vlogi ESPG pojasnijo, kako je ta usklajena, pri čemer uporabijo priporočila iz okvira kakovosti EU za predvidevanje sprememb in prestrukturiranje, ki je okvir dobrih praks za predvidevanje in obravnavanje prestrukturiranja podjetij, zagotavlja več dokazov o dopolnjevanju ESPG z nacionalnimi ukrepi in instrumenti.

Dodana vrednost EU ESPG

Z analizo dodane vrednosti EU se proučuje, v kolikšni meri so se zaradi te pomoči EU zgodile spremembe. To se izvede z analizo dodanih koristi v primerjavi s scenarijem, v katerem pomoč zagotavljajo države članice, in učinkom ukinitve ESPG.

Kljub omejenim dokazom, zbranim med posvetovanji z deležniki, ugotovitve te ocene kažejo, da ESPG zagotavlja dodano vrednost v primerjavi s tem, kar bi lahko države članice dosegle same z nacionalnimi ukrepi, namenjenimi pomoči odpuščenim delavcem. Glede na rezultate pisnih posvetovanj **70 % anketirancev meni, da ima ESPG dodano vrednost**²⁹. Približno **62 %** anketirancev v anketi med upravičenci je pozitivno ocenilo ESPG v primerjavi z drugimi viri podpore na nacionalni/regionalni ravni, pri čemer so kot eno od prednosti podpore iz ESPG navedli **prilagojenost posebnim potrebam upravičencev**.

ESPG je bil uspešen in je v obdobju 2021–2024 ustvaril precejšnjo **dodano vrednost EU**. Kot so potrdile pretekle ocene ESPG, to še zlasti velja v smislu njegovih *učinkov na obseg*, njegovega področja uporabe (npr. inovativni ukrepi³⁰), vloge in njegovih učinkov na proces³¹, čeprav se med državami članicami razlikujejo in so v veliki meri odvisni od nacionalnih podpornih struktur. Dodana vrednost je pomembna za učinke na obseg, kar pomeni, da se s pomočjo iz ESPG ne povečujeta zgolj število in raznolikost ponujenih storitev, temveč tudi stopnja njihove intenzivnosti, s ciljem, da nihče ne bi bil zapostavljen.

Ker ESPG v veliki meri dopolnjuje druge instrumente EU (zlasti ESS+), ustvarja dodano vrednost EU v primerjavi z njihovim področjem uporabe in ciljnim skupinami.

²⁸ Naknadna ocena ESPG za obdobje 2014–2020 (SWD(2021) 381 final z dne 13. decembra 2021, str. 43).

²⁹ Pisne ankete z deležniki iz vseh držav članic, izvedene med oktobrom in decembrom 2024.

³⁰ V Belgiji, na Danskem, v Nemčiji, Grčiji, Italiji in Španiji. V Nemčiji so med enodnevnim avtobusnim ogledom nekdanji delavci iz podjetja Vallourec (EGF/2023/003 DE/Vallourec) obiskali podjetja, ki bi jim lahko ponudila zaposlitev, in z njimi opravili razgovore. V Nemčiji so upravičenci, ki so zaključili digitalna usposabljanja, prejeli tudi tablični računalnik. V Belgiji je bil v Flandriji (EGF/2024/002 BE/Limburg machinery and paper) organiziran zaposlitveni sejem, v Valoniji pa so bile upravičencem zagotovljene spodbude za udeležbo na digitalnih usposabljanjih.

³¹ Naknadna ocena ESPG za obdobje 2014–2020 (SWD(2021) 381 final z dne 13. decembra 2021, str. 46).

Skratka, glede na omejitve te ocene ESPG v skladu z veljavnimi pravili še naprej uspešno podpira delavce, na katere vplivajo svetovne gospodarske spremembe, s čimer ustvarja dodano vrednost EU in je usklajen s splošnimi cilji socialne politike EU.

Ustreznost ESPG

Z merili za ocenjevanje ustreznosti se ocenjuje ustreznost ESPG. Zajema tri temeljne vidike: (i) ustreznost in uporabnost *razširjenega področja uporabe* ESPG, (ii) njegova *spremenjena merila za pomoč*, kot je določeno v uredbi o ESPG za obdobje 2021–2027, in (iii) v kolikšni meri je izpolnjeval potrebe držav članic.

V obdobju 2021–2024 so dokazi pokazali, da je **razširjen obseg ustrezen**, kar je koristno za njegove cilje, saj bolje odraža gospodarske razmere in omogoča lažji dostop do ESPG. Večina deležnikov, s katerimi so bila opravljena posvetovanja, se je strinjala tudi, da je postopek vložitve vloge postal po odpravi potrebe po dokazovanju vzroka presežnih delovnih mest enostavnejši in hitrejši.

Razširjeno področje uporabe in poenostavljen postopek vložitve vloge omogočata, da je ESPG **na voljo** za zajemanje vseh delavcev, ki so postali presežni med velikim prestrukturiranjem, **s ciljem, da nihče ne bi bil zapostavljen**. Odločitve o sofinanciranju iz ESPG temeljijo na pričakovanem učinku presežnih delovnih mest (opredeljenih s pragom 200 presežnih delavcev) in ne na njihovem vzroku. To dejstvo zagotavlja **več prožnosti** za države članice, da se osredotočijo na potrebe presežnih delavcev. Na podlagi zbranih dokazov je to **področje uporabe ESPG** primerno za obravnavanje nenehno spreminjajočih se potreb trga dela, povezanih z avtomatizacijo, umetno inteligenco, dvojnimi digitalnim in zelenim prehodom itd.

Spremenjena merila za pomoč, ki znižujejo prag presežnih delovnih mest na 200, so bila ocenjena kot ustrezna in koristna. Več držav članic je navedlo, da bi znižanje minimalnega praga za odpuščanje zdaj lahko koristilo manjšim trgom dela. **Večina deležnikov meni, da znižani prag, ki ga je treba uporabiti, države članice spodbuja k vložitvi vloge**, medtem ko se je prejšnji prag za obdobje 2014–2020 štel za oviro. Na splošno je skupno število delavcev, za katere je predvidena pomoč, manjše od števila presežnih delovnih mest, saj vsi odpuščeni delavci ne potrebujejo podpore. Kar zadeva prag odpuščenih delavcev, je bilo v petih vlogah (od 18 vlog, prejetih v obdobju 2021–2024), tj. 27 %, skupno število odpuščenih delavcev manjše od 500, v preostalih (13 primerih) pa je preseglo 500. Kar zadeva število delavcev, za katere so bili predvideni ukrepi ESPG, je bilo v enajstih vlogah število delavcev, za katere je bila predvidena pomoč, manjše od 500, v sedmih vlogah pa večje od 500.

Na podlagi preteklih ocen ESPG je bilo z uredbo o ESPG za obdobje 2021–2027 referenčno obdobje za izračun praga 200 presežnih delavcev spremenjeno na štiri mesece (za odpuste v primeru podjetja ali regionalnem primeru³²) in šest mesecev³³ (za odpuščanja v sektorsko specifičnem primeru). Zunaj štirimesečnega ali šestmesečnega referenčnega obdobja bi se lahko več presežnih delavcev in samozaposlenih oseb, ki so prenehale opravljati dejavnost, vključilo kot upravičenci, če postane delovno mesto presežno šest mesecev pred začetkom referenčnega obdobja ali med koncem referenčnega obdobja in zadnjim dnom pred datumom,

³² „Sektorsko specifični primer“ je bil na novo uveden za obdobje 2021–2027 za vsaj 200 presežnih delavcev (ali samozaposlenih oseb, ki so prenehale opravljati dejavnost) v referenčnem obdobju štirih mesecev v podjetjih, zlasti MSP, ki spadajo v iste ali različne gospodarske sektorje na ravni oddelkov NACE Revizija 2 v isti regiji na ravni NUTS 2.

³³ Referenčno obdobje za izračun praga 500 presežnih delavcev v regionalnih primerih je v obdobju 2014–2020 znašalo devet mesecev.

ko Komisija zaključi oceno. Na splošno se je ta sprememba štela za koristno glede na potrebe presežnih delavcev.

Pri spremembi meril za pomoč, ki vključuje možnost podpore presežnim delavcem iz več gospodarskih sektorjev v regiji, so bile obravnavane povratne informacije nacionalnih in regionalnih organov iz prejšnje ocene, ki so menili, da je visok prag ovira za vložitev vloge za podporo iz ESPG. Zato **ima ESPG zdaj prožnejši pristop k prestrukturiranjem**, ki vključujejo več kot eno podjetje. Ta možnost je bila uporabljena v enem sektorsko specifičnem primeru, ki je zajemal delavce iz dveh gospodarskih sektorjev (stroji in oprema ter papir).

Kar zadeva **pomembnost** vprašanja, v kolikšni meri ESPG obravnava *potrebe* držav članic, ugotovitve te ocene ponovno potrjujejo ugotovitve prejšnjih ocen ESPG, da obstaja široko soglasje vseh skupin deležnikov, da **je ESPG dovolj prilagojen posebnim potrebam zadevnih ciljnih skupin**. Razgovori, opravljeni na ravni EU, kažejo tudi na izboljšave pri oblikovanju svežnja ukrepov na ravni držav članic za vsako programsko obdobje, pri čemer vključujejo navedbe, da **so se pri ukrepih ESPG čedalje bolj upoštevale socialno-ekonomske razmere**. Potrebe takih delavcev so bile tako celoviteje obravnavane, na primer z zagotavljanjem dodatne podpore za otroško varstvo in ugodnosti med postopkom preusposabljanja (v Španiji).

Uredba o ESPG tako kot v prejšnjih programskih obdobjih³⁴ omogoča določeno stopnjo **prožnosti pri prerazporeditvi sredstev med ukrepi na podlagi potreb, ki se lahko pojavijo v obdobju izvajanja**, pod pogojem, da skupni proračun ESPG ni presežen.

Na koncu je ocena pokazala **visoko stopnjo ustreznosti** sredstev ESPG v obdobju 2021–2024. Dokazi kažejo tudi, da so razširjeno področje uporabe in spremenjena merila za pomoč ustrezna, da bolje izražajo gospodarske razmere in povečujejo dostopnost ESPG.

V smislu *prihodnjih potreb* se ob pregledu podatkov o megatrendih³⁵ glede načina dela in učenja ljudi, izzivov dvojnega digitalnega in zelenega prehoda, vpliva umetne inteligence, skupaj s krčenjem in staranjem prebivalstva EU ter geopolitičnim okoljem, zdi, da podatki kažejo na nujno potrebo po novih spretnostih. Z naložbami v preusposabljanje in izpopolnjevanje delavcev, zlasti ranljivih delavcev, npr. v proizvodnem ali avtomobilskem sektorju, bi se lahko podprl proces preoblikovanja teh sektorjev ali v nekaterih primerih morda preprečila izguba delovnih mest v prihodnosti. Če prestrukturiranja ni mogoče preprečiti, bi bili delavci, ki so že bili preusposobljeni, bolj pripravljeni na hitro iskanje nove zaposlitve in preprečitev brezposelnosti.

Pridobljena spoznanja

Posvetovanja z deležniki kažejo na več ključnih spoznanj, pridobljenih na ravni držav članic in tudi na ravni EU, zaradi katerih so se izboljšale uspešnost, učinkovitost in ustreznost ESPG.

Na ravni držav članic je bilo pridobljenih več ključnih spoznanj.

- Države članice s predhodnimi izkušnjami s primeri ESPG lahko *hitreje vložijo vloge*, saj lahko pripravijo popolnejše vloge, kar omogoča ekonomijo obsega na podlagi izkušenj, pridobljenih s postopkom vložitve vloge. Vendar dolgotrajen postopek nekatere države članice še vedno ovira.
- Uporaba pomoči iz ESPG spodbuja razvoj splošnega mehanizma za zagotavljanje pomoči pri prestrukturiranju v državah članicah, ki imajo malo izkušenj z obravnavanjem množičnih odpuščanj.

³⁴ Glej člen 17(5) Uredbe (EU) 2021/691.

³⁵ [ESPAS-Global-Trends-to-2040-Choosing-Europes-Future-EN.pdf](#).

- *Zgodnji začetek* nacionalnih postopkov za zagotovitev zgodnje pomoči.
- *Oblikovanje* ukrepov na trgu dela, ki vključujejo prilagojeno podporo glede na potrebe upravičencev.
- Pomembnost *fizične bližine in lahko dostopne podpore* upravičencem. V številnih primerih je podpora iz ESPG pozitivno vplivala na način upravljanja aktivnih ukrepov na trgu dela na nacionalni ravni in na partnerstva, ki jih vključujejo.
- *Potreba po izboljšanju komunikacijskih dejavnosti*. To je mogoče doseči s pojasnitvijo, katere ukrepe in dejavnosti je mogoče podpreti iz ESPG in kako, in sicer s komuniciranjem, prilagojenim različnim deležnikom (upravičencem, podjetjem in izvajalcem usposabljanja), pa tudi nacionalnim upravljavcem ESPG. Države članice bi morale dejavno komunicirati in ozaveščati o ESPG, zlasti upravičence, saj se to ne izvaja sistematično ali v enaki meri v vseh državah EU.

Na ravni EU obstaja tudi več ključnih pridobljenih spoznanj.

- *Z razširitvijo področja uporabe*, da se zajamejo presežna delovna mesta v primeru obsežnega prestrukturiranja, ne glede na vzrok, je ESPG postal dostopnejši.
- *Hitrejša in enostavnejša uporaba* ESPG je zaradi postopka predložitve vloge z manj zahtevanimi dokazi in krajšimi roki postala dostopnejša. Vendar se šteje, da je trajanje postopka še vedno predolgo in prezapleteno. Še hitrejši postopek odločanja bi izboljšal dostopnost ESPG in njegovo uporabo.

Nove zahteve glede poročanja izboljšujejo spremljanje *uspešnosti sklada*. Če bi države članice oblikovale cilje za posamezne primere, bi bilo mogoče dodatno izboljšati merjenje in spremljanje uspešnosti ESPG. Vendar nekatere države članice menijo, da so zahteve glede spremljanja in poročanja že preveč obremenjujoče.

Predlog Komisije za spremembo uredbe o ESPG za obdobje 2021–2027

Komisija je spremembo uredbe o ESPG predlagala 1. aprila 2025³⁶. Komisija predlaga, da se področje uporabe razširi tudi na delavce, ki so izpostavljeni neposrednemu tveganju izgube delovnega mesta v podjetjih v postopku prestrukturiranja. ESPG bi podpiral delavce pri pridobivanju potrebnih spretnosti, ki jim bodo v pomoč pri prehodu na drug položaj ali zamenjavi zaposlitve. S hitro uporabo podpore pred množičnimi odpusti in izgubo delovnih mest bo ESPG preprečil večje motnje in zagotovil lažje prehajanje med delovnimi mesti. Podjetja bodo morala sofinancirati del pomoči, ponujene delavcem.

Čeprav to ni del prvotnega področja uporabe ocene, bi se lahko na podlagi omejenih rezultatov za predlog spremembe uredbe lahko uporabila nekatera spoznanja, vključena v oceni. Komisija na podlagi ugotovitev te ocene predlaga, da se **racionalizirajo in pospešijo postopki** za uporabo podpore iz ESPG ter zagotovi, da je hitro na voljo tam, kjer je najbolj potrebna.

V skladu z veljavnimi pravili morata Evropski parlament in Svet pregledati in odobriti vsako vlogo za podporo v okviru ESPG. V skladu s predlogom bi namesto tega imela možnost, da enkrat letno odobrita proračun ESPG, Komisija pa bi sredstva dodelila državam članicam na podlagi njihovih zahtev.

Poleg hitrejšega postopka uporabe na ravni EU Komisija predlaga krajše roke tako za države članice kot za Komisijo pri obravnavi prošenj za pomoč. S tem bi se skrajšal skupni časovni

³⁶ [COM\(2025\) 140 final](#).

okvir odobritve primera z 21 na enajst tednov, s čimer bi se obravnaval ta vidik ugotovitev ocene.

V Evropskem parlamentu in Svetu potekajo razprave o predlogu.